

Debat og kommentarer

Om strukturledighed mm. – et svar til John Smidt

Peter Skott

Økonomisk Institut, Aarhus Universitet

Indledning

John Smidt (1996) har i det seneste nummer af *Nationaløkonomisk Tidsskrift* en kommentar til mit indlæg om egenskaberne ved SMEC og ADAM. I indlægget, Skott (1996), blev det påvist at:

1. Hverken ADAM eller SMEC indebærer eksistensen af en »naturlig arbejdsløshedsrate« eller »NAIRU«.
2. Specielt vil det ifølge ADAM og SMEC være muligt via finans- og valutakurspolitikken at opnå en permanent forbedring af beskæftigelsen uden afledte betalingsbalanceproblemer.
3. Den kritiske relation i denne forbindelse er lønrelationen, hvor koefficienten til inflationsraten i begge modeller er signifikant mindre end 1.

I sin indledning og konklusion giver John Smidt (JS) udtryk for at mine »fortolkninger ikke er dækkende for de makroøkonomiske modeller, og at politikimplikationen snarere gælder for de betragtede ligningers stiliserede egenskaber« (s. 290). Dette udsagn forekommer besynderligt, eftersom JS tilsyneladende accepterer punkterne 1 og 2 (der er de centrale fra en politisk-økonomisk synsvinkel). Punkt 3 bestrider han, men argumentationen herfor er fejlagtig.

Afsnit 2 i denne replik behandler de modeltekniske aspekter. Udover det rent modeltekniske rejser JS imidlertid også en række bredere spørgsmål. Disse spørgsmål, bl.a. Lucas-kritikken, behandles i det afsluttende afsnit 3.

2. ADAM og SMEC

JS accepterer, at »hvis man med struktur-

ledighed forbinder begrebet NAIRU ... så underbygger lønrelationerne i ADAM og SMEC ikke en sådan tolkning« (s. 291). Dette er endda, hævder JS, velkendt blandt brugerne af modellerne.¹ JS accepterer også, at det ifølge ADAM og SMEC er muligt at opnå en permanent forbedring af beskæftigelsen uden afledte betalingsbalanceproblemer. Denne konklusion er, siges det, »modelteknisk korrekt« (p. 293). Med andre ord, ifølge ADAM og SMEC har den danske økonomi ikke et strukturelt ledighedsproblem, der kun kan tackles via »strukturpolitik«. Herom er vi tilsyneladende enige.

Med hensyn til de modeltekniske aspekter kan uenigheden således indskrænkes til spørgsmålet om, hvorvidt lønrelationen og specielt koefficienten til inflationsraten er kritisk for disse resultater.² JS hævder, at konklusionen i punkt 2 følger af, at det med to instrumenter (her finans- og valutakurspolitik)

1. Det kan forekomme lidt uklart, når JS senere skriver at lønrelationerne i ADAM og SMEC ikke lægger »op til en stringent NAIRU-fortolkning« (p. 291). Lægger de op til en »ikke-stringent« fortolkning? Og hvad er i så fald en ikke-stringent NAIRU? Desuden er det fejlagtigt, når JS hævder, at »de isolerede egenskaber af ADAM og SMECs lønrelationer indebærer, at en permanent reduktion af ledigheden for fastholdt kompensationsgrad permanent øger lønniveauet (reallønnen/lønkvote); løninflationen påvirkes derimod ikke på langt sigt« (s. 291; fremhævelser i original). Lønrelationerne siger isoleret set intet om, hvorvidt lavere ledighed muliggøres via højere inflation eller højere lønniveau.

2. Implicit accepterer JS tilsyneladende også dette punkt i sin diskussion af Lucas-kritikken (s. 293). Hvorfor ellers fokusere på muligheden af politik-inducerede ændringer i koefficienten til inflationsraten?

Debat og kommentarer

Om strukturledighed mm. – et svar til John Smidt

Peter Skott

Økonomisk Institut, Aarhus Universitet

Indledning

John Smidt (1996) har i det seneste nummer af *Nationaløkonomisk Tidsskrift* en kommentar til mit indlæg om egenskaberne ved SMEC og ADAM. I indlægget, Skott (1996), blev det påvist at:

1. Hverken ADAM eller SMEC indebærer eksistensen af en »naturlig arbejdsløshedsrate« eller »NAIRU«.
2. Specielt vil det ifølge ADAM og SMEC være muligt via finans- og valutakurspolitikken at opnå en permanent forbedring af beskæftigelsen uden afledte betalingsbalanceproblemer.
3. Den kritiske relation i denne forbindelse er lønrelationen, hvor koefficienten til inflationsraten i begge modeller er signifikant mindre end 1.

I sin indledning og konklusion giver John Smidt (JS) udtryk for at mine »fortolkninger ikke er dækkende for de makroøkonomiske modeller, og at politikimplicationen snarere gælder for de betragtede ligningers stiliserede egenskaber« (s. 290). Dette udsagn forekommer besynderligt, eftersom JS tilsyneladende accepterer punkterne 1 og 2 (der er de centrale fra en politisk-økonomisk synsvinkel). Punkt 3 bestrider han, men argumentationen herfor er fejlagtig.

Afsnit 2 i denne replik behandler de modeltekniske aspekter. Udover det rent modeltekniske rejser JS imidlertid også en række bredere spørgsmål. Disse spørgsmål, bl.a. Lucas-kritikken, behandles i det afsluttende afsnit 3.

2. ADAM og SMEC

JS accepterer, at »hvis man med struktur-

ledighed forbinder begrebet NAIRU ... så underbygger lønrelationerne i ADAM og SMEC ikke en sådan tolkning« (s. 291). Dette er endda, hævder JS, velkendt blandt brugerne af modellerne.¹ JS accepterer også, at det ifølge ADAM og SMEC er muligt at opnå en permanent forbedring af beskæftigelsen uden afledte betalingsbalanceproblemer. Denne konklusion er, siges det, »modelteknisk korrekt« (p. 293). Med andre ord, ifølge ADAM og SMEC har den danske økonomi ikke et strukturelt ledighedsproblem, der kun kan tackles via »strukturpolitik«. Herom er vi tilsyneladende enige.

Med hensyn til de modeltekniske aspekter kan uenigheden således indskrænkes til spørgsmålet om, hvorvidt lønrelationen og specielt koefficienten til inflationsraten er kritisk for disse resultater.² JS hævder, at konklusionen i punkt 2 følger af, at det med to instrumenter (her finans- og valutakurspolitik)

1. Det kan forekomme lidt uklart, når JS senere skriver at lønrelationerne i ADAM og SMEC ikke lægger »op til en stringent NAIRU-fortolkning« (p. 291). Lægger de op til en »ikke-stringent« fortolkning? Og hvad er i så fald en ikke-stringent NAIRU? Desuden er det fejlagtigt, når JS hævder, at »de isolerede egenskaber af ADAM og SMECs lønrelationer indebærer, at en permanent reduktion af ledigheden for fastholdt kompensationsgrad permanent øger lønniveauet (reallønnen/lønkvote); løninflationen påvirkes derimod ikke på langt sigt« (s. 291; fremhævelser i original). Lønrelationerne siger isoleret set intet om, hvorvidt lavere ledighed muliggøres via højere inflation eller højere lønniveau.

2. Implicit accepterer JS tilsyneladende også dette punkt i sin diskussion af Lucas-kritikken (s. 293). Hvorfor ellers fokusere på muligheden af politik-inducerede ændringer i koefficienten til inflationsraten?

vil være muligt at opnå to mål (i dette tilfælde beskæftigelse og betalingsbalance). Betingelsen om, at antallet af instrumenter mindst skal være lig med antallet af mål, er imidlertid ikke tilstrækkelig, og argumentet holder ikke i det konkrete tilfælde.

Med JS's notation ser den stiliserede lønrelation ud som følger³

$$D(W) = \alpha D(P) + \beta(W-P) + \gamma U + \kappa B + X \quad (1)$$

hvor W og P er logaritmen til pengeløn og indenlandsk pris (BFI-deflator), U er arbejdsløsheden, B kompensationsgraden og X andre forklarende variable, og hvor $D(\cdot)$ angiver ændringer i pågældende variabel i forhold til forrige periode. I en langtøbslige vægt med konstant beskæftigelse og lige vægt på betalingsbalancen vil $(W-P)$ og U ikke kunne fastlægges uafhængigt af hinanden. For en given beskæftigelse bestemmes forholdet mellem inden- og udenlandske priser af kravet om betalingsbalancelige vægt.⁴ Hvis PM er logaritmen til den udenlandske pris i indenlandsk valuta (importprisen), vil $(P-PM)$ dermed være en funktion af U , og i en langtøbslige vægt vil der gælde $D(P) = D(PM)$. Heraf følger specielt, at JS's to prisregulationer – $D(P) = D(W)$ og $D(P) = \mu D(W) + (1-\mu)D(PM)$ – blive ækvivalente, og langtøbsbetingelsen $D(W) = D(P)$ holder således både i SMEC og ADAM.⁵ Med en given værdi af $(P-PM)$ vil også $(W-P)$ være fuldt bestemt, uanset om den

indenlandske pris bestemmes som en markup på lønnen alene eller som en markup på løn og importpris. Der gælder altså $(W-P) = h(U)$, hvor den præcise funktionsform afhænger af bl.a. prisfastsættelsen.

Ligning (1) kan nu – med anvendelse af lige vægtsbetingelserne $W-P = h(U)$ og $D(W) = D(P)$ – omskrives til

$$(1-\alpha) D(P) = \beta h(U) + \gamma U + \kappa B + X \quad (1')$$

Ud fra (1') ses det let, at finans- og valutakurspolitik ikke vil kunne påvirke beskæftigelsen i en langtøbslige vægt, hvis α er lig med én. Lige vægtsledigheden vil i dette tilfælde blive bestemt af B og X . Med $\alpha < 1$ åbnes der derimod en ekstra frihedsgrad, og det bliver muligt – for fastholdt B og X – at opnå en lavere ledighed på bekostning af en stigning i inflationen. En sådan stigning i inflationen nødvendiggør, hvis bytteforholdet $(P-PM)$ skal holdes konstant, en løbende depreciering.⁶

Værdien af parameteren α er afgørende for konklusionen i punkt 2, men modelteknisk er det vigtige resultat som nævnt, at lavere ledighed ifølge ADAM og SMEC kan opnås via finans- og valutakurspolitikken, og herom er vi tilsyneladende enige.⁷

3. Lucas-kritik mv.

Hvilke implikationer har de modeltekniske resultater? JS drager i sine afsluttende bemærkninger følgende konklusion:

(P-PM) går mod uendelig. En sådan udvikling er uholdbar, og betalingsbalancerestriktionen bør indtages i langsigtanalysen.

6. For at opfylde målsætninger for både betalingsbalance og beskæftigelse kræves det i almindelighed, at valutakurspolitikken kombineres med finanspolitik. JS har således ikke ret, når han på s. 293 antyder, at det ikke »er nødvendigt at føre ekspansiv finanspolitik«.

7. Vi er også enige om, at finanspolitik i sig selv er utilstrækkelig. Dette er en velkendt egenskab ved ADAM og SMEC, en egenskab, der blev understreget også i mit oprindelige indlæg. Formålet med de rent finanspolitiske simulationer i JS's afsnit 4 forekommer derfor uklart.

3. I JS's opskrivning af ligningen har der indsneget sig en trykfejl: » W/P « skal være » $W-P$ «.

4. Der ses her bort fra muligheden af »twist-politik«. Desuden antages det, at fastholdelsen af betalingsbalancelige vægt med en konstant indenlandsk ledighed kræver et konstant bytteforhold, $P-PM$. Helt analoge resultater opnås i det generelle tilfælde, hvor fastholdt betalingsbalancelige vægt kræver løbende ændringer i bytteforholdet. Det afgørende er, at lige vægtsværdien for (P_t-PM_t) bestemmes uafhængigt af lønrelationen.

5. JS analyserer pris- og lønrelationernes langsigtte egenskaber i sit afsnit 3. Hans analyse ser imidlertid bort fra udviklingen i betalingsbalancen: analysen tillader f.eks. en langsigtet udvikling, hvor beskæftigelsen holdes konstant, mens bytteforholdet

De makroøkonomiske modeller understøtter i høj grad den fokusering på arbejdsmarkedet, som regering, vismænd og mange andre foretager. Modelberegninger viser således utvetydigt, at løndannelsen og dermed arbejdsmarkedets funktionsmåde er afgørende for modellernes egenskaber [s. 294].

Denne konklusion er uforståelig. Det forhold, at traditionel finans- og valutakurspolitik kan bruges til at reducere ledigheden, indebærer naturligvis ikke, at andre former for politik, herunder arbejdsmarkedspolitik, er uden effekter. Dette blev for at undgå misforståelser pointeret eksplicit i mit oprindelige indlæg. Spørgsmålet er, hvorvidt ADAM og SMEC kan begrunde *udelukkelsen* af andre former for politik. JS accepterer, at ligevægtsledigheden i ADAM og SMEC også påvirkes af andre faktorer, og på baggrund af JS' egen analyse i de forudgående afsnit ville den relevante konklusion (mht. det rejste spørgsmål) derfor være, at »de makroøkonomiske modeller understøtter ikke den udelukkelse af den traditionelle finans- og valutakurspolitik, som regering, vismænd og mange andre i dag foretager. Modelberegninger viser således utvetydigt, at finans- og valutakurspolitikken er afgørende for modellernes egenskaber«.

Skal man forsvare fokuseringen på arbejdsmarkedet må argumentationen være en anden. Der er to oplagte angrebsvinkler. For der første må valget af økonomisk politik afhænge af en vurdering af de samlede effekter af forskellige mulige politikker. En sænkning af ledigheden ved hjælp af valuta- og finanspolitikken vil give højere inflation, og dette vil i sig selv blive vurderet negativt af mange. Nogen vil måske også af EU-hensyn anse en opgivelse af fastkurspolitikken overfor D-marken for politisk uacceptabel. Eller man kunne argumentere for, at højere rentesatser kan have negative konsekvenser. Teoretisk er det imidlertid ikke oplagt, at *realrenten* skulle øges som følge af en opgivelse af fastkurspolitikken overfor D-marken. Renteargumentet er derfor langt mere tvivlsomt, end det ofte antages, men i vurderingen af en ekspansiv finans- og valutakurspolitik må disse mulige

virksomheder naturligvis inddrages. Helt tilsvarende må bl.a. sociale og fordelingsmæssige aspekter indgå i vurderingen af strukturændringer på arbejdsmarkedet.

En argumentation af denne type antydes af JS på s. 293, hvor det anføres at finans- og valutakurspolitikken vil påvirke de finansielle markeder. Men hvis det er sådanne *politiske* afvejninger af de samlede konsekvenser af en ekspansiv finanspolitik, der ligger til grund for den ensidige fokusering på arbejdsmarkedet, så må disse bagvedliggende præmisser fremlægges eksplicit. Dette krav er specielt vigtigt, når vurderingerne foretages af DØR eller andre ekspertgrupper.

Det andet mulige forsvar for fokuseringen på strukturpolitik tager udgangspunkt i det forhold, at ADAM og SMEC kun er modeller, og at de har mange mangler. Modellernes pålidelighed kan derfor anfægtes. Udelukkelsen af finans- og valutakurspolitik sker ifølge denne argumentation ikke på grund af, men *på trods af* ADAM og SMEC. Et forsøg på at udnytte det tilsyneladende trade-off mellem arbejdsløshed og inflation kunne f.eks. på langt sigt føre til skift i lønrelationen, så α efter den ændrede politik vil vise sig at være lig med én. Med andre ord, dansk økonomi kan, selv om ADAM og SMEC i deres nuværende udgaver viser noget andet, være kendetegnet ved eksistensen af en veldefineret NAIRU.

Denne hypotese, der nævnes eksplicit af JS, er muligvis korrekt. Der findes mange teoretiske NAIRU-modeller. Men der findes også teoretiske modeller uden en veldefineret NAIRU, og NAIRU-egenskaben er i nogle modeller skrøbelig: små ændringer i specifikationen kan medføre, at modellen ikke længere har en entydig NAIRU. Teoretisk er NAIRU-implicationen derfor tvivlsom. »Theories of the natural rate rate«, med Hahn's (1995, s. 54) ord, »are amongst the class of shaky and vastly incomplete theories«. Empirisk har NAIRU-teori også et problem: »one can hardly be impressed by its empirical success« (Blanchard (1995, s. xiii)). Hvis fokuseringen på arbejdsmarkedet sker på trods af ADAM og SMEC, ville det

derfor være rart med en præcisering af både det teoretiske og empiriske grundlag. Som påvist i mit oprindelige indlæg, er flere af de supplerende begrundelser, der er blevet fremført af bl.a. Det økonomiske Råd, enten irrelevante eller direkte misvisende.

Der findes muligvis gode grunde til en ensidig fokusering på strukturpolitik. Og der er muligvis også gode grunde til i en sådan

strukturpolitik at lægge hovedvægten på arbejdsmarkedet. Men begrundelsen herfor kan ikke findes i de danske makroøkonomiske modeller. Substansen i JS's kommentar er i fuld overensstemmelse med denne konklusion. Spørgsmålet er derfor stadig: hvad er begrundelsen, og hvor er den empiriske dokumentation?

Litteratur

- Blanchard, O. 1995. Preface. I R. Cross, red. *The Natural Rate of Unemployment: Reflections on 25 Years of the Hypothesis*, Cambridge.
- Hahn, F. 1995. Theoretical reflections on the »natural rate of unemployment. I R. Cross, red. *The Natural Rate of Unemployment: Reflections on 25 Years of the Hypothesis*, Cambridge.

- Skott, P. 1996. Strukturledighed, Phillipskurver og dansk økonomisk-politik debat. *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 134:61-73.
- Smidt, J. 1996. Om strukturledighed, Phillipskurver og dansk økonomisk debat. *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 134:290-94.

Om strukturledighed mm. – et gensvar til Peter Skott

John Smidt

Det økonomiske Råds sekretariat

Peter Skotts svar indeholder en række bemærkninger, som jeg kort ønsker at replicere på. Som jeg opfatter det, er Peter Skott og jeg enige på mange punkter. Når jeg alligevel ønsker at replicere, er det – med risiko for at gøre debatten (endnu mere) akademisk – for at præcisere et par punkter i Peter Skotts svar, der kan give anledning til misforståelse.

Peter Skott og jeg er principielt enige om, at ADAM og SMEC ikke indebærer eksistensen af en NAIRU (jf. Peter Skotts pkt. 1). Som understreget i min oprindelige kommentar udelukker dette dog ikke, at begrebet »naturlig ledighed« kan være særdeles nyttigt. En blandt flere mulige operationaliseringer af dette begreb er det ledighedsniveau, der er i overensstemmelse med danske lønstignings-takter på niveau med udlandets. En anden operationalisering er den ledighed, der er i

overensstemmelse med en given inflationsmålsætning. Afvigelser fra de således definerede ledighedsniveauer indebærer i følge ADAM og SMEC ikke *acceleration* i lønningerne; deraf følger logisk, at ledighedsniveauerne ikke meningsfyldt kan kaldes NAIRU. Men de kan udledes af ADAM og SMEC, og mange vil sandsynligvis associere dem med begrebet »naturlig ledighed«. Jeg er i det lys ikke helt enig i Peter Skotts påstand om, at ADAM og SMEC ikke indebærer eksistensen af en »naturlig arbejdsløshedsrate«. Det er måske mest et spørgsmål om, hvad man forstår ved ordene, men min væsentligste pointe er blot, at man *ikke* må forledes til at gå fra konklusionen om, »ingen NAIRU« til en konklusion om »ingen strukturledighed«.

Peter Skott og jeg er enige om, at man rent modelteknisk i følge ADAM og SMEC via fi-

derfor være rart med en præcisering af både det teoretiske og empiriske grundlag. Som påvist i mit oprindelige indlæg, er flere af de supplerende begrundelser, der er blevet fremført af bl.a. Det økonomiske Råd, enten irrelevante eller direkte misvisende.

Der findes muligvis gode grunde til en ensidig fokusering på strukturpolitik. Og der er muligvis også gode grunde til i en sådan

strukturpolitik at lægge hovedvægten på arbejdsmarkedet. Men begrundelsen herfor kan ikke findes i de danske makroøkonomiske modeller. Substansen i JS's kommentar er i fuld overensstemmelse med denne konklusion. Spørgsmålet er derfor stadig: hvad er begrundelsen, og hvor er den empiriske dokumentation?

Litteratur

- Blanchard, O. 1995. Preface. I R. Cross, red. *The Natural Rate of Unemployment: Reflections on 25 Years of the Hypothesis*, Cambridge.
- Hahn, F. 1995. Theoretical reflections on the »natural rate of unemployment. I R. Cross, red. *The Natural Rate of Unemployment: Reflections on 25 Years of the Hypothesis*, Cambridge.

- Skott, P. 1996. Strukturledighed, Phillipskurver og dansk økonomisk-politik debat. *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 134:61-73.
- Smidt, J. 1996. Om strukturledighed, Phillipskurver og dansk økonomisk debat. *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 134:290-94.

Om strukturledighed mm. – et gensvar til Peter Skott

John Smidt

Det økonomiske Råds sekretariat

Peter Skotts svar indeholder en række bemærkninger, som jeg kort ønsker at replicere på. Som jeg opfatter det, er Peter Skott og jeg enige på mange punkter. Når jeg alligevel ønsker at replicere, er det – med risiko for at gøre debatten (endnu mere) akademisk – for at præcisere et par punkter i Peter Skotts svar, der kan give anledning til misforståelse.

Peter Skott og jeg er principielt enige om, at ADAM og SMEC ikke indebærer eksistensen af en NAIRU (jf. Peter Skotts pkt. 1). Som understreget i min oprindelige kommentar udelukker dette dog ikke, at begrebet »naturlig ledighed« kan være særdeles nyttigt. En blandt flere mulige operationaliseringer af dette begreb er det ledighedsniveau, der er i overensstemmelse med danske lønstignings-takter på niveau med udlandets. En anden operationalisering er den ledighed, der er i

overensstemmelse med en given inflationsmålsætning. Afvigelser fra de således definerede ledighedsniveauer indebærer i følge ADAM og SMEC ikke *acceleration* i lønningerne; deraf følger logisk, at ledighedsniveauerne ikke meningsfyldt kan kaldes NAIRU. Men de kan udledes af ADAM og SMEC, og mange vil sandsynligvis associere dem med begrebet »naturlig ledighed«. Jeg er i det lys ikke helt enig i Peter Skotts påstand om, at ADAM og SMEC ikke indebærer eksistensen af en »naturlig arbejdsløshedsrate«. Det er måske mest et spørgsmål om, hvad man forstår ved ordene, men min væsentligste pointe er blot, at man *ikke* må forledes til at gå fra konklusionen om, »ingen NAIRU« til en konklusion om »ingen strukturledighed«.

Peter Skott og jeg er enige om, at man rent modelteknisk i følge ADAM og SMEC via fi-